

СОВЕТ ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Т/а. Чымык д. 18, с. Верхний Услон,
422670

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ СОВЕТЫ

Т/а. Чымык д. 18, с. Верхний Услон,
422670

Тел: (84370) 2-15-33, факс: (84370) 2-13-39. E-mail: info@yoslan.ru, web@yoslan.ru

РЕШЕНИЕ

13.09.2021

с. Верхний Услон

КАРАР

№ 13-158

Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Советы турындагы
Нигезләмәне раслау хакында

“Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары
турында” 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм
“Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлдәгә
45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Югары Ослан муниципаль районы
Уставына таянып

Югары Ослан муниципаль районы Советы:

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Советы турында
Нигезләмәне расларга (1 нче кушымта)
2. Югары Ослан муниципаль районы Советының 2005 елның 30 декабрдәгә 4-
29 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Югары Ослан
муниципаль районы Советы турындагы Нигезләмәне (2015 елның 27 гыйнварындагы
54-528 номерлы үзгәрешләр белән) үз көчен югалткан дип танырга.
3. Өлеге карарны Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының
рәсми сайтында урнаштырырга.
4. Өлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Югары Ослан муниципаль районы
Советының законлылык, хокук тәртибе һәм регламент буенча даими комиссиясенә
йөкләргә.

Совет Рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы Башлыгы

М.Г. Зиатдинов

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районы
Советының 2021 елның
13 сентябрэндәге 13-158 номерлы
караына

1 кушымта

Югары Ослан муниципаль районы Советы турында Нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45 – ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Уставы нигезендә Югары Ослан муниципаль районы Советы эшчәнлеген оештыруның гомуми хокукый, оештыру һәм икътисадый принципларын билгели.

Бүлек I. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Статья 1. Югары Ослан муниципаль районы Советы – Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы жирле үзидарәсенә сайлап куелган органы

1. Югары Ослан муниципаль районы Советы (алга таба - Район Советы) - жирле үзидарәненә даими эшләүче коллегиаль вәкиллеке органы.
2. Район Советының рәсми исеме - Югары Ослан муниципаль районы Советы.
3. Район Советы вәкаләтләре чоры - 5 ел.
4. Район Советы район халкына хисап тотә һәм аның контролендә тора.
5. Район Советы юридик зат булып тора, мөһере, штамплары, Район гербы сурәтләнән һәм үз исеме белән бланклары бар.
6. Район Башлыгы район Советы эшчәнлеген җитәкли.
7. Район Башлыгы мөлкәти һәм башка хокукларга һәм бурычларга ия була һәм аларны гамәлгә ашыра, район Советы, Район Башлыгы, депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә, шулай ук район Советына беркетелән муниципаль мөлкәт күрсәтмәсе белән бәйлә рөвештә судта ышанычнамәсез чыгыш ясый.
8. Район Советы, юридик зат хокуклары белән билгеләнән, идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениесе булып тора һәм федераль законнарда билгеләнән тәртиптә юридик зат сыйфатында дөүләт теркәве узарга тиеш.
9. Район Советы муниципаль район исемненән милек һәм башка хокукларны һәм вазыйфаларны сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга хокуклы.
10. Район Советы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

Статья 2. Район Советы составы

1. Район Советы 40 депутаттан тора.
2. Район Советы аның составына депутатларның Район Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганда хокуклы була.

Статья 3. Район Советы депутатларын сайлау тәртибе

1. Район Советы составына Район составына керүче жирлекләр башлыктары һәм күрсәтелгән жирлекләрнең вәкиллеке органнары депутатлары, жирлек халкы санына бәйсез рәвештә, һәр жирлекнең бер вәкиле санында рәислек нормасы нигезендә жирлекләрнең вәкиллеке органнары тарафыннан үз составыннан сайланган башлыктар вазыйфасы буенча керә.

"Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль закон нигезендә муниципаль район территориясе составына вәкиллеке органнары вәкаләтләрен гражданнар җыены башкара торган жирлекләр кергән очракта, мондый жирлекләрдән депутатларны муниципаль район Советы составына сайлау мондый жирлек уставында билгеләнгән тәртиптә һәм сурокка гражданнар җыены тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Район Советы депутаты жирлекнең вәкиллеке органы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән күрсәтелә һәм күрсәтелгән орган карары белән рәсмиләштерелә.

4. Жирлекнең вәкиллеке органының жирлек башлыгын сайлау турындагы һәм жирлекнең вәкиллеке органы депутатын Район Советы депутаты итеп сайлау турындагы карары өч көн эчендә Район Советына жиберелә.

Статья 4. Район Советы депутаты, Районның сайланулы органы башлыгы, районның сайланулы вазыйфаи заты статусы

1. Район Советы депутаты статусы Россия Федерациясе Конституциясе, Федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, район Уставы, район Советы депутаты статусы турында Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Район Советы депутаты вәкаләтләре жирлек башлыгы яисә район Советы депутаты итеп жирлекнең вәкиллеке органы депутатлары арасыннан сайланган көннән башлана һәм район Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

3. Район Советы депутаты, район Уставында билгеләнгән очрактардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәп, азат ителмәгән нигездә эшли.

4. Район Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

5. Район Советы депутатына закон, әлеге Нигезләмә, район Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз тормышка ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

6. Район Советы депутаты Район Советы тарафыннан расланган Депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән түбәндәге йөкләмәләрне үтәргә тиеш:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яки аның якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаса;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның абруена яки район Советы абруена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән тыелырга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта Район Советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге конфликтны булдырмауга яисә жайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә тиеш;

4) район Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегә белән бәйлә булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйлә рәвештә аңа билгеле булган мөгълүматларны таратмаса һәм кулланмаса;

6) физик һәм юридик затлардан депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйлә рәвештә акчалата (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) бүләк алмаса.

7. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы депутат, район жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, район жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2) түбәндәге очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә, Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итеп, (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) катнашудан тыш) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләренең берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек муниципаль берәмлекне гамәлгә куючы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешма идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исемнән гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә түләүсез нигездә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шулай ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дөүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит

ил гражданның һәм граждандығы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек Советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

5) граждан яки жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турында яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллеке очрактарыннан тыш) буларак катнашырга.

Статья 5. Район Советы депутатының район халкы белән үзара мөнәсәбәте

1. Район Советы депутаты район халкы, шулай ук район территориясендә урнашкан предприятие, оешма, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Район Советы депутаты жирлек халкы алдында хисап тоты, аның вәкиле булып тора, үз эше турында елына бер тапкырдан да ким булмаган мәгълүмат бирә, район Советы эше турында даими хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкыр халыкны кабул итә.

3. Район Советы депутаты район халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләренә карарга, аларда булган мәсьәләләренә дәрәс һәм үз вакытында хәл итәргә бурычлы.

Статья 6. Яңа сайланган район Советы эшен оештыру

1. Яңа сайланган район Советы беренче утырышка район Уставы белән билгеләнгән срокка жыела, ул район Советының вәкаләтле составында сайланганнан соң 30 көннән дә артмаска тиеш.

2. Сайлаулардан соң район Советының беренче утырышын район башлыгы сайланганчы район Советының яшь буенча иң өлкән депутаты алып бара.

Статья 7. Район Советы компетенциясе

1. Район Советы компетенциясендә:

1) район уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;

2) район территориясендә гомуми мәжбүри кагыйдәләр билгеләү;

3) район бюджетын раслау һәм аның үтәлеше турында хисап тоту;

4) салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;

5) муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеше стратегиясен раслау;

6) чикләренә үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициативаны тәкъдим итү;

7) Жирле референдум билгеләү;

8) район Башлыгын сайлау, район Башлыгын отставкага жибәрү турында Карар кабул итү;

9) район Башкарма комитеты җитәкчесен, Финанс-бюджет палатасы рәисен, Милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы рәисен, Контроль-хисап палатасы рәисен билгеләү, аларның отставкасын кабул итү;

10) районның җирле үзидарә органнары структурасын һәм аларның штат расписаниесен раслау;

11) Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына конкурс үткөрү тәртибен билгеләү, Конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

12) Контроль-хисап палатасы турында Нигезләмәне раслау, Финанс-бюджет палатасы турында Нигезләмә һәм милек һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы турында Нигезләмәне раслау;

13) Район сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

14) чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү билгеләү;

15) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

16) муниципаль милектә булган мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен билгеләү;

17) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында карарлар кабул итү тәртибен, шулай ук федераль законнарда каралган очраклардан тыш, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә тарифларны билгеләү тәртибен билгеләү;

18) районның муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

19) җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

20) җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен башкаруны контрольдә тоту;

21) Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы нигезендә районның территориаль планлаштыру документларын, башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

22) җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәжәсен тигезләү өчен район бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

23) Район Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

24) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнарның вәкилләклә органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр.

Район Советы район Башлыгының, район Башкарма комитеты җитәкчесенең ел саен район Башкарма комитеты һәм район Башлыгына караган башка органнарның эшчәнлегенә, шул исәптән район Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында хисапларын тыңлый.

2. Район Советының, Район башлыгының яисә аерым депутатларның (депутатлар төркемнәренең) аны үтәү процессында Район бюджеты акчалары белән идарә итү һәм (яисә) күрсәтмәсе, район Советы, район башлыгы һәм депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә юнәлдерелә торган район бюджеты акчаларыннан тыш, рөхсәт ителми.

Статья 8. Район Советының эш тәртибе

1. Район Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм Район Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Район Советы эшчәнлегенә төп формасы булып, аның утырышлары, аларда район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Район уставында район Советы утырышының тулы хокуклы булуы билгеләнә. Район Советы утырышы, әгәр анда сайланган депутатлар санының 50 проценттан кимрәге катнашса, хокуклы дип санала алмый.

4. Район Советының чираттагы утырышлары кирәк булган саен, әмма кимендә өч айга бер тапкыр үткәрелә. Чираттан тыш утырышлар район Башлыгы яки депутатлар тәркеме инициативасы белән район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше чакырыла.

5. Совет утырышлары район Башлыгы тарафыннан чакырыла. Район Советы депутатлары һәм чакырылган затларга чираттагы утырыш үткөрү вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында кимендә биш көн, ә чираттан тыш утырыш – бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Район Советы утырышлары ачыктан-ачык һәм хәбәрдар үткәрелә. Район Советының ачык утырышларында районның һәр кешесе катнаша ала.

Регламентта каралган очракларда Район Советы ябык утырышны уздыру турында карар кабул итәргә хокуклы, анда бары тик Район Советы тарафыннан чакырылган затлар, шулай ук законнар нигезендә утырышта катнашу хокукы булган затлар гына катнаша ала.

7. Район Советының һәр утырышы беркетелә һәм стенографияләнә. Утырыш беркетмәсенә утырышны үткөрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчәрелә һәм тавыш бирү нәтижеләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Район Советы утырышы беркетмәсенә район Башлыгы кул куйганнан соң, аның белән районның һәр кешесе таныша ала.

8. Район Советы утырышларында һәр депутат бер тавышка ия. Район Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Район Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемдә) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, Район Советы Регламенты белән билгеләнә.

Статья 9. Район Советы эшчәнлеген оештыру

1. Район Советы эшчәнлеген оештыруны район Башлыгы башкара.

2. Район Советы Регламенты нигезендә, район Советы компетенциясенә кергән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасынан, район Башлыгы һәм аның урынбасарынан тыш, район Советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча даими комитетлар төзелә, шулай ук даими яки вакытлы комиссияләр төзелә ала.

3. Муниципаль программалар, Район Советы карарлары проектларын әзерләү, район карамагына кертелгән иң мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, аның карары буенча партия фракцияләре, депутатлар, район Башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм район халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре оештырыла ала.

4. Район Советы эшчәнлеген оештыру ягыннан, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәэмин итүне район Советы аппараты һәм Югары Ослан муниципаль районы Башкарма комитеты башкара.

Статья 10. Район Советының контроль функцияләрен тормышка ашыру

1. Район Советы район территориясендә әлеге Уставның район Советы тарафыннан кабул ителгән норматив актларның үтәлешен, район бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар, район үсеше программаларын куллануны, район Башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлеген контрольдә тоту.

2. Районның җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, район Советы карары белән, депутатлар арасынан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Закон нигезендә, район Советы карары белән, район Башлыгы район бюджеты акчаларын максатчан файдалану, муниципаль милекне файдалануның нәтижелеге, шулай ук район Башкарма комитеты финанс-хужалык эшчәнлегенә башка мәсьәләләре буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре билгеләнгән тәртиптә җәлеп ителергә мөмкин.

4. Район Башкарма комитеты, аның җитәкчесе, предприятие, учреждение, оешма, вазыйфаи затлар, әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, район Советы, аның контроль комиссияләре, район Советы депутаты мөрәҗәгәте буенча соратып алына торган мәгълүматны район Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозган очракта, закон бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Район Советы, контроль функцияләр башкарып, район Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

Статья 11. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советы вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) Район Советы үз-үзен таркату турында карар кабул иткәндә;

2) Республика Югары суды, край, өлкә суды, федераль әһәмияттәге шәһәр суды, автоном өлкә суды, муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында автоном округы карары үз көченә кәргән очракта, шул исәптән депутатлар үз вәкаләтләрен башкаруга бәйле рәвештә;

3) районны федераль законнар нигезендә үзгәртеп корган, шулай ук бетерелгән очракта;

4) район чикләре үзгәрү нәтижәсендә район сайлаучылары саны 25 процентка арткан очракта.

2. Район Советы вәкаләтләренең вакытыннан алда туктатылуы аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, җирлекләренә вәкиллекле органнары бер ай дэвамында район Советы составына башка депутатлар сайларга тиеш.

Статья 12. Район Советының үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Район Советының үз-үзен таркату турындагы карарны район Башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы белән район Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысы күләмендә кабул итәргә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында Карар кабул итү инициативасы күрсәтелергә тиеш түгел:

1) Район Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) Район бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисап раслау чорында;

3) Район Башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яңа Район Башлыгын сайлаганчы.

3. Районның үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен тарату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа рәхсәтнең сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.

4. Район Советы карары белән депутатлар арасынан үз-үзен тарату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен комиссия төзелә. Район Советы яки район Башлыгы карары буенча район Советының үз-үзен тарату мәсьәләсе халык алдында тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Район Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карауның дәвамлылыгы район Советы депутатларының һәм район кешеләренең үз-үзләрен тарату инициативасын һәрьяклап һәм объектив рәвештә тикшерү мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен тарату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Район Советының үз-үзен таркату турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән санынан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Район Советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдим кире кагылган очракта, кабат инициатива, үз-үзен тарату турындагы тәкъдим үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк күрсәтелергә мөмкин.

Статья 13. Район Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советы депутаты вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе граждандлыгы яки чит ил граждандлыгы туктатылу-Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил граждандлыгы, аның нигезендә чит ил гражданды жириле үзидарә органнарына сайланырга хокукы, чит дәүләт граждандлыгы булу (граждандлыгында булу) яисә яшәү урыны яисә Россия Федерациясе граждандының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә Россия Федерациясе халыкара

шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданы, әгәр Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

9) жирлек Башлығы яисә жирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты буларак, район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә аның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жиберү;

11) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законда, башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрактарда.

2. Әлеге статьяның 1 пунктының 1-7, 10 һәм 11 бүлекләрендә күрсәтелгән очрактарда район Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турында карар Район Советы тарафыннан кабул ителә, анда район Советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне билгеләнә.

3. Әлеге статьяның 8 пунктында каралган очракта, район Советы депутаты вәкаләтләре жирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Район Советы депутаты вәкаләтләре, әлеге статьяның 9 пунктында каралган очракта, район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә жирлек Башлығы яисә жирлекнең вәкиллекле органы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

5. Тиешле жирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, күрсәтелгән орган бер ай дәвамында район Советы составына башка депутатны сайларга тиеш.

Бүлек II. РАЙОН БАШЛЫГЫ

Статья 14. Район Башлығы - Районның югары вазыйфаи заты

1. Район Башлығы районның иң югары вазыйфаи заты булып тора.

2. Район Башлығы район Советы тарафыннан сайлана һәм аның Рәисе вәкаләтләрен башкара.

3. Район Башлығының рәсми исеме – «Югары Ослан муниципаль районы Башлығы».

Статья 15. Район Башлығын сайлау тәртибе

1. Район Башлығы Район Советы депутатлары арасыннан яңа сайланган район Советының беренче утырышында яшерен тавыш бирү юлы белән район Советы вәкаләтләре чорына сайлана. Район Башлығын сайлау район Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән район составына керүче жирлекләрнең вәкиллекле органнары, район халкы, ижтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Район Советы депутаты Район Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге тавыш бирсә, Район Башлығы булып санала.

3. Сайланганнан соң Район Башлығы түбәндәге антны бирә:

"Югары Ослан муниципаль районы Башлыгы вазифаларын башкарганда, Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Югары Ослан муниципаль районы Уставын үтәргә, район халкының тормыш-көнүрешен тәэмин итү, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирегән яклау өчен бөтен көчемне һәм белемнәремне куярга ант итәм".

Статья 16. Район Башлыгы статусы

1. Район Башлыгы даими нигездә эшли.

2. Район Башлыгы федераль законда билгеләнгән Район Башлыгы статусына туры килмәслек вазифалар били алмый, шулай ук, укытучылык, фәнни һәм башка ижат эшчәнлегеннән тыш, эшкуарлык, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә хокуксыз.

3. Район Башлыгы үз эшчәнлегендә район халкына федераль закон һәм өеге Устав нигезендә контрольлек итә һәм хисап тотта.

4. Район Башлыгы үз эшчәнлегенә нәтижеләрен турында район Советына еллык отчетларны тәкъдим итә.

Статья 17. Район Башлыгы вәкаләтләре

Район Башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары, дөүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә ышанычнамәсез район исемнән эш итә;

2) Район Советы эшен оештыра, район Советы утырышларын жыя һәм аларда рәислек итә;

3) өеге Уставта билгеләнгән тәртиптә район Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актларга кул куя һәм халыкка житкерә, шулай ук район Советы утырышлары беркетмәләренә имза сала;

4) үз вәкаләтләрен кысаларында район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләрен буенча хокукый актлар чыгара;

5) район Башкарма комитеты житәкчесе белән контракт тәзи;

6) район Советы эшендә хәбәрдарлык һәм жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алу буенча чаралар күрә;

7) гражданнырны кабул итүне, аларның мөрәжәгәтләрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карауны оештыра;

8) район Советы утырышлары беркетмәләренә кул куя;

9) район Советы аппараты эшенә житәкчелек итә;

10) район Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;

11) Район Советы эшчәнлеген карап тоту һәм тәэмин итү өчен район бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

12) гражданнырның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча район Советының хокукый актын закон һәм район Уставы нигезендә кабул итүне оештыра;

13) район территориясендә эш итүче жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары белән тиешле бәйләнешен тәэмин итә;

14) район исемнән икътисады һәм социаль-мәдени өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дөүләт хакимияте органнары, башка муниципаль

берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында шартнамәләр һәм килешүләр төзи;

15) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль район Башлыгы карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук район Уставы, район Советы карарлары белән район башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

Статья 18. Район Башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очракларда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкага китү;

2.1). федераль законнар нигезендә отставкага жибөрү

3) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләштерү;

4) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә чикләнгән эшкә яраклы дип тану;

5) суд тарафыннан вафат булган дип танылу яисә игълан итү;

6) судның гаепләү карары үз көченә керүе;

7) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына китү;

8) Россия Федерациясә гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы туктатылу-Россия Федерациясә халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы (гражданлыгында булу) булу яисә яшәү урыны яисә Россия Федерациясә гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтөн документ яисә Россия Федерациясә халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданы, әгәр Россия Федерациясә халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясә халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

9) сайлаучылар фикере;

10) сәламәтлек торышы буенча суд тәртибендә район башлыгының вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга сәләтсез булып билгеләнгән;

11) жирлек Башлыгы яки жирлекнең тиешле вәкилләкле органы депутаты буларак, район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә аның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату.

12) районны федераль законнар нигезендә үзгәртеп кору, шулай ук район бетерелгән очракта.

13) Район чикләре үзгәрүгә бәйле рәвештә район сайлаучыларының саны 25 проценттан арткан.

2. Муниципаль район Башлыгының вәкаләтләре, муниципаль район Башлыгының, аларның ирләренең һәм балигъ булмаган балаларының "Аерым категория затларга Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында" Федераль закон белән билгеләнгән тыюны үтәмәгән очракта, вакытыннан алда туктатыла;

3. Район башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, район Советы тарафыннан үз составыннан сайланучы район башлыгын сайлау вәкаләтләре шул рәвешле туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта район Советы вәкаләтләре чоры тәмамланганчы алты айдан кимрәк вакыт калган булса, район башлыгын район Советы составыннан сайлау яңа сайланган район Советының беренче утырышында гамәлгә ашырыла.

Статья 18.1. Район Башлыгының отставкага китүе.

1. Район Советы, федераль законнар нигезендә, район Башлыгын район Советы депутатлары инициативасы буенча яки Татарстан Республикасы Президенты инициативасы белән отставкага жибәргә хокукы

2. Район Башлыгын отставкага жибәрү өчен нигез булып тора:

1) район Башлыгының федераль законнарда каралган нәтижеләргә китергән карарлары, гамәлләре (гамәл кылмаулары);

2) жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү, федераль законнарда, район Уставында каралган вәкаләтләргә гамәлгә ашыру буенча өч һәм аннан да күбрәк ай дәвамында вазыйфаларны һәм жирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү буенча бурычларын үтәмәү;

3) ике тапкыр рәттән Район башлыгының Район Советы тарафыннан аның Район Советы каршындагы еллык хисабы нәтижеләре буенча канәгатьләнелерлек булмаган бәя бирү;

4) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында» 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмләр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәмәү;

5) Район Башлыгы, район Башкарма комитеты, районның башка жирле үзидарә органнары һәм аның карамагындагы оешмалар тарафыннан расага, милләтенә, теленә, диненә һәм башка шартларга бәйле рәвештә кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренә тигезлеге дәүләт гарантияләрен массакүләм төстә бозу, раса, милли, тел яки дини билгеләр буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләү һәм дискриминацияләүне кертү, әгәр бу милләтара һәм конфессиональара татулыкны бозуга китерә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итсә.

3. Район Советы депутатларының район Башлыгын отставкага чыгару турындагы инициативасы район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән берен алга чыгарып, район Советына кертелә торган мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән мөрәҗәгать район Советының муниципаль берәмлек Башлыгын отставкага чыгару турындагы карары проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны күрсәтү турында Район Башлыгы һәм

Татарстан Республикасының иң югары вазыйфаи заты күрсәтелгән мөрәжәгатьне район Советына керткән көннән соңгы көннән дә соңга калмыйча хәбәр итә.

4. Район Башлыгын отставкага жибөрү турында район Советы депутатлары инициативасын карау Татарстан Республикасы Президенты фикерен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

5. Район Советы депутатларының район Башлыгын отставкага жибөрү турындагы инициативасын караганда, жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләргә һәм район Башлыгының федераль законнарда каралган нәтижеләргә китергән (китерергә мөмкин) гамәлләрен (гамәл кылмавын) кагылышлы мәсьәләләргә карау күздә тотыла, район Башлыгын отставкага жибөрү турында карар бары тик Татарстан Республикасы Президенты ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Район Башлыгын отставкага чыгару турында Татарстан Республикасы Президенты инициативасы Район Советының тиешле карары проекты белән бергә район Советына кертелә торган мөрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Район Башлыгы әлеге инициативаны күрсәтү турында әлеге мөрәжәгать күрсәтелгән мөрәжәгатьне район Советына кертелгән көннең иртәгесеннән дә соңга калмыйча хәбәр итә.

7. Район Советы депутатлары яки Татарстан Республикасы Президентының район Башлыгын отставкага жибөрү турындагы инициативасын карау район Советы тарафыннан тиешле мөрәжәгать керткән көннән бер ай эчендә гамәлгә ашырыла.

8. Район Башлыгын отставкага чыгару турындагы район Советы карары, әгәр аның өчен район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

9. Район Башлыгын отставкага чыгару турындагы район Советы карарына район Советы утырышында рәислек итүче депутат имза сала.

10. Район Советы составына керүче һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкаручы Район Советы утырышында катнашкан очракта, аны отставкага чыгару турындагы мәсьәлә карала, күрсәтелгән утырыш Район Советы депутаты рәислегендә уза.

11. Район Башлыгын отставкага чыгару турында Совет тарафыннан карар кабул ителгәндә түбәндәгеләр тәэмин ителергә тиеш:

1) тиешле утырышны уздыру датасы һәм урыны турында аларга алдан хәбәрнамә алу, шулай ук район Советы депутатлары яки Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты мөрәжәгәте һәм аны отставкага жибөрү турында район Советы карары проекты белән танышу;

2) аңа Район Советы депутатларына отставкага китү өчен нигез буларак тәкъдим ителә торган хәлләргә бәйлә аңлатмалар бирү мөмкинлегә.

12. Район Башлыгы аны отставкага чыгару турындагы Совет карары белән килешмәгән очракта, ул язма рәвештә үзенең аерым фикерен бәян итәргә хокуклы.

13. Район Советының район Башлыгын отставкага жибөрү турындагы карары кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча рәсми басылып чыгарга тиеш. Район Башлыгы аны отставкага чыгару мәсьәләсе буенча үзенең аерым фикерен язма рәвештә бәян иткән очракта, ул район Советының күрсәтелгән карары белән бергә бастырып чыгарылырга тиеш.

14. Район Советы депутатларының яки Татарстан Республикасы Президентының Район Башлыгын отставкага чыгару турындагы инициативасы Район Советы тарафыннан кире кагылган очракта, район Башлыгын отставкага чыгару турындагы мәсьәлә Район Советы утырышы узган көннән ике айдан да иртәрәк булмаган вакытта чыгарылырга мөмкин.

Статья 19. Район Башлыгы урынбасары

1. Район Башлыгы тәкъдиме белән Район Советы депутатлар арасынан район Башлыгы урынбасары - район Советы рәисе урынбасары сайлана.

2. Район Советы депутаты Район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыграгы сайланса, район Советы рәисе урынбасары булып санала.

3. Район Башлыгы урынбасары - район Советы рәисе урынбасары Район Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлешү нигезендә вазыйфаларны үти, район Башлыгы йөкләмәләрен үти, ә ул вакытлыча булмаган (авыруга яисә отпускка бәйлә) яисә үз бурычларын үтәү мөмкин булмаган очракта яисә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатса, Район Башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Район Башлыгы урынбасары - район Советы рәисе урынбасары үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыра.

5. Район Башлыгы урынбасары - район Советы рәисе урынбасары вәкаләтләре әлегә Нигезләмәнең 18 статьясында каралган нигезләрдә вакытыннан алда туктатыла.

6. Район башлыгы урынбасары - район Советы рәисе урынбасары Район Советы карары белән район башлыгы инициативасы буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча район Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән береннән ким булмаган өлеше күләмендә кабул ителергә мөмкин. Район башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

Бүлек III. РАЙОН СОВЕТЫ, РАЙОН БАШЛЫГЫ ҺӘМ РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ АРАСЫНДАГЫ МӨНӘСӘБӘТЛӘР

Статья 20. Район Советы, район Башлыгы һәм район Башкарма комитетының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән вәкаләтләр бүленешенә туры китереп, Район Советы, Район Башлыгы һәм Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен үзләре башкаралар.

2. Район Советы һәм Районның Башкарма комитеты районның икътисадый һәм социаль үсеш процесслары белән нәтижәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә законнарда, әлегә Уставта билгеләнгән рәвешләрдә үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Район Советы һәм Районның Башкарма комитеты кабул ителгән хокукый актларны имза салынганнан соң жиде көн эчендә бер-берсенә юллайлар.

4. Район Советы, Район Башлыгы Башкарма комитет житәкчесенә район Башкарма комитеты житәкчесенә хокукый актларны кабул итү, бетерү, үзгәртү яисә тулыландыру турындагы тәкъдиме белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Район Башкарма комитеты җитәкчесе Район Советының хокукий актларын кабул итү, бетерү, үзгәртү яисә тулыландыру турындагы тәкъдим белән Район Башлыгына мөрәжәгать итәргә хокуклы.

6. Район Башлыгы Район Башкарма комитеты җитәкчесенә Район Советының эш планнарын һәм Район Советы карарлары проектларын район Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә җибәрә.

7. Район Советы һәм аның органнары утырышларында, район Башлыгы үткәрә торган утырышларда киңәш бирү тавышы хокукына ия Район Башкарма комитеты җитәкчесе, аның урынбасарлары яисә аларның вәкаләтле затлары катнашырга хокуклы. Район Башкарма комитетының вазыйфаи затлары, язма чакыру булганда, район Советы утырышларында катнашырга тиеш.

8. Район Башкарма комитеты җитәкчесе үткәрә торган утырышларда район Башлыгы, район Советы депутатлары катнашырга хокуклы.

9. Районның икътисадый һәм социаль үсеш процесслары белән нәтижәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә Районның җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларын, Районның җирле үзидарә сайланулы органнары әгъзаларын, район Советы депутатларын әзерләүне, шулай ук муниципаль хезмәткәрләрне һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләрен һөнәри әзерләү, яңадан әзерләү һәм квалификацияләрен күтәрү буенча вәкаләтләр бирелгән.

Бүлек IV. РАЙОН БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

Статья 21. Район Башлыгы һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарының социаль һәм башка гарантияләре

1. Район Башлыгына һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарына әлеге Нигезләмә нигезендә айлык акчалата бүләкләү түләнә.

2. Район Башлыгының һәм аның урынбасарының айлык акчалата бүләкләү күләме Район Советы тарафыннан билгеләнә.

3. Район Башлыгына һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарына 30 календарь көн дәвамлылыгы белән еллык түләүле отпуск һәм дөвалануга пособие түләү стажы нигезендә өстәмә отпуск бирелә, командировка чыгымнары түләнә, законнар нигезендә башка түләүләр башкарыла.

4. Район Башлыгының һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарының вәкаләтләре чоры аларга гомуми һәм өзлексез хезмәт стажына яисә хезмәт срогына, белгечлек буенча эш стажына законнар нигезендә исәпләнә.

5. Район Башлыгы һәм аның урынбасары муниципаль хезмәткәрләренә законнар һәм әлеге Нигезләмә нигезендә пенсия белән тәэмин итү өчен билгеләнгән шартларда һәм тәртиптә тиешле еллар эшлэгән өчен пенсия белән тәэмин итүгә хокуклы.

6. Район Башлыгына һәм аның урынбасарына үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен жиһазлар һәм элемент чаралары белән жиһазландырылган хезмәт бинасы бирелә, шулай ук аларның эшчәнлегенә район Советы карары белән билгеләнә торган башка гарантияләр бирелә.

Статья 22. Район Советы депутаты, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

1. Азат ителгән нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы Район Башлыгының урынбасары, әлеге Нигезләмәдә каралган очракларда Район Башлыгы

вазифаларын үтәгәндә, район Башлығының айлык акчалата хезмәт хакының 90%ы күләмендә бүлөкләү түләнә.

2. Районның Контроль-хисап палатасы аудиторларына һәм Районның сайлау комиссиясе әгъзаларына бу органнар эшендә катнашу вакытындагы законнар, район Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

Статья 23. Район Башлығының, Район Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре

11. Район Советы депутатларының, шул исәптән Район Башлығының, жинаять яисә административ җаваплылыкка тартылган, аларны тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу хокукларын яклау гарантияләре, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урынында оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чаралары язышулары тикшерү федераль законнар белән билгеләнә.

2. Район Советы депутаты федераль закон нигезендә әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның Район Башлығы статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Өлеге Нигезләмә район Советы депутаты тарафыннан ачыктан-ачык кимсетүләр, яла ягу яки башка очракларга кагылмый.

Бүлек V. РАЙОННЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ЖАВАПЛИЛЫГЫ

Статья 24. Жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Районның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары федераль законнар нигезендә район халкы, дөүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы.

Статья 25. Район Советы депутатларының район халкы алдында җаваплылыгы

1. Район Советы депутатларының, шул исәптән район Башлығының, район халкы алдында җаваплылыгы район халкын тиешле депутат итеп сайлаган ышаныч белән югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Ышанычын югалткан район Советы депутаты, шул исәптән район Башлығы, жирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак, өлеге Нигезләмә һәм район Уставы нигезендә тиешле жирлек сайлаучылары тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

Статья 26. Район вәкиллекле органнарының һәм вазыйфаи затларының дөүләт алдында җаваплылыгы.

Федераль закон нигезендә район Советының, район Башлығының дөүләт алдында җаваплылыгы Россия Федерациясе Конституциясе, Федераль

конституциячел законнар, Федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары һәм әлеге Устав, шулай ук районның жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә башкармаган очракта тиешле суд карары нигезендә башкарыла.

Статья 27. Физик һәм юридик затлар алдында район вәкилләклә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Районның вәкилләклә органы һәм вәкилләклә органының вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы Федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

Бүлек VI. РАЙОН СОВЕТЫНЫҢ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ ҺӘМ АЛАРНЫҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАР СИСТЕМАСЫНДА УРЫНЫ

Статья 28. Районның муниципаль хокукый актлары системасы

1. Районның муниципаль хокукый актлары системасына керә:

1) Район Уставы;

2) жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

3) район Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

4) әлеге Уставта каралган район Башлыгының, башка органнарның һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затларының норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Район Уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм районның бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар районның бөтен территориясендә мәжбүри үтәлгә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданның, оешманың, җитәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплы.

5. Районның муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, Федераль конституциячел законнарга, Федераль законнарга һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

6. Муниципаль хокукый актлар мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бәтерелгән яисә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлегә үзгәргән очракта, тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә вазыйфаи затлары тарафыннан юкка чыгарылырга яисә аларның гамәле туктатылырга мөмкин- жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары, алар вәкаләтләренә муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, шулай ук жирле үзидарә органнарының Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны

жайга салучы өлешендө, шулай ук жирле үзидарә органнары тарафыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләренең жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан гамәлгә ашырылуын жайга салучы тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (бастырып чыгару) - Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы яки Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы булып тора.

Район статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә керткәнче гамәлдә түгел дип тану суд карары законлы көченә керткәнче яисә әлегә муниципаль хокукый актларны юкка чыгару өчен районның муниципаль хокукый актларының суд тәртибендә гамәлдә булмавын тану өчен нигез була алмый.

7. Районның муниципаль норматив хокукый актлары, шул исәптән районның жирле референдумында кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла

Статья 29. Район жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар төрләре

1. Районның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләргә үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) Район Советы - район Советы карарлары;

2) район Башлыгы-район Башлыгы карарлары һәм боерыклары;

2. Район жирле үзидарәсенең башка вазыйфаи затлары әлегә Нигезләмәдә, статусын билгеләүче башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләргә чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

Статья 30. Муниципаль хокукый актларны эзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары район Башлыгы, район Советы депутатлары, район Башкарма комитеты житәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре, шулай ук районның Контроль-хисап Палатасы, районның Финанс-бюджет Палатасы, районның Милек һәм жир мәнәсәбәтләре палатасы тарафыннан аларны алып бару мәсьәләләргә буенча кертелә ала.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документларның исемлегә һәм формасы район Советы Регламенты, район Башлыгы, район Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан билгеләнә.

Статья 31. Район Советының хокукый актлары

1. Районның үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча Советы район территориясендә үтәлүгә мәҗбүри булган кагыйдәләргә, район башлыгын отставкага чыгару турында карар, шулай ук Район Советы Регламенты һәм район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләргә буенча башка карарлар кабул итә.

2. Район Советы карарлары, законнарда, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән очрақлардан тыш, Район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Советның жирле салымнар һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару, Район бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыру турындагы карарлары район Советы каравына бары тик район Башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы белән генә яисә аның бәяләмәсе булганда гына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә Районның Башкарма комитетына карар проектын тәкъдим иткән көннән соң утыз көн эчендә Район Советына тапшырыла.

4. Район Советы карарлары район Башлыгы тарафыннан имзаланган көннән алып өч көн эчендә аларны кабул итү һәм аларга әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

Статья 32. Район Башлыгының хокукый актлары

Район Башлыгы законнарда, әлеге Нигезләмәдә, Район Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә Район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара.

Статья 33. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Район Советы карарлары район Башлыгы кул куйган көннән соң, әгәр әлеге карар белән башкасы билгеләнмәгән булса, 10 көн узгач үз көченә керә.

Районның салымнар һәм җыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Район Советының Район Уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары федераль законда, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Район Башлыгының, Жирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль хокукый актлар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, аңа кул кую датасы (Район Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Район Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи зат исеме булырга тиеш.

5. Район Советы карарлары район бюджеты турында, аның үтәләше турында, жирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турында, район Советы Регламенты, район Советы тарафыннан кабул ителгән башка норматив-хокукый актлар, район Башлыгы рәсми рәвештә кул куйган көннән алып, муниципаль хокукый актлардан яки аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, аларны тарату федераль закон белән чикләнгән.

6. Жирле референдум билгеләү турында, чикләренә үзгәртү, районны үзгәртү, район Башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча норматив булмаган хокукый актлар һәм законнар нигезендә башка актлар мәҗбүри рәвештә басылып чыгарга тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару мәжбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукий актлар аларны чыгарган органнар яки жирле үзидарә вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырылганда муниципаль хокукий актың реквизи́тлары күрсәтелә.

9. Муниципаль норматив хокукий актларны рәсми бастырып чыгару хокукий акт текстын «Волжская новь» район газетасында бастырып чыгару яисә хокукий акт текстын Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталында урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла. Хокукий акт текстын башка массакуләм мәгълүмат чараларында бастырганда әлеге басылуның рәсми булуы турында билге булырга тиеш.

Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында хокукий акт текстын урнаштыру Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталында урнаштыру юлы белән башкарыла.

10. Муниципаль хокукий акты бастырып чыгарганда массакуләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы күрсәтелергә тиеш.

11. Кеше һәм гражданд хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, жирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хокукий статусын билгеләүче муниципаль норматив хокукий актлар Татарстан Республикасы норматив хокукий актларының бердәм банкына кертү өчен район башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы Юстиция Министрлыгына жиберелә.

БҮЛЕК VII. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

Статья 34. Район Советының вәкаләтләре вакыты.

Район Советының вәкаләтләре вакыты, эшчәнлеген туктату тәртибе, вәкаләтләренә тапшыру Федераль һәм Республика законнары һәм Югары Ослан муниципаль районы Уставы белән жайга салына.

Совет Рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы Башлыгы

М.Г. Зиатдинов